

קינה # 5/6 - ואתה אמרת + כך ה' הצדקה

"וביפני זוטאינו גלינו מארצינו...."

תלמוד ירושלמי מסכת יומא א/טור ג א- אמרו - כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו.

הטענה	צידוק הדין
איכה פרק א-ב	איכה פרק ג
<p>(א) איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה פאלמנה: ... (יב) לוא אליכם כל עברי דרך הביטו וראו אם יש מקאוב כמכאבי אשר עולל לי אשר הוגה יק'וק ביום חרון אפיו: ... (א) איכה יעיב באפו אד'ני את בת ציון... ול'א זכר הד'ם רגליו ביום אפיו: (ב) בלע אד'ני לא ול'א חמל את כל נאות יעק'ב הרס בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה וש'ריה: (ג) גדע בחרי אף כ'ל קרן יש'אל השיב אחור ימינו מפני אויב ויבער ביעק'ב פ'אש להבה אכלה סביב: (ד) דרך קשתו כ'אויב... שפך פ'אש חמתו: (ה) היה אד'ני כ'אויב בלע יש'אל בלע כל ארמונתיה שחת מבצרי וי'רב בבת יהודה תאניה ואניה:</p>	<p>(א) אני הגבר רא'ה עני בשבט עברתו: (ב) אותי נהג וי' לך ח'שך ול'א אור: ... (יח) וא'מר אבד נצחי ותחלתי מ'יק'וק: (יט) זכר עני' ומרודי לענה ור'אש: (כ) זכור תזכור ותשיח ותשוח עלי נפשי: (כא) ז'את אשיב אל לבי על כן אחיל: ס(כב) חסדי יק'וק כ'י ל'א תמנו כ'י ל'א כלו רחמיו: (כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך: ... (כה) טוב יק'וק לק'ון ולפ'ש תדרשנו: ... (לה) להטות משפט גבר נגד פני עליון: ... (לח) מפ'י עליון ל'א תצא הרעות והטוב:</p>

רמב"ם [תשובה ה/ב]- אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומהייע ורוב גולמי בני ישראל שהקבי"ה גוזר על האדם מתחלת

ברייתו להיות צדיק או רשע! אין הדבר כן... ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה, הוא שירמיהו אמר "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", כלומר אין הבורא גוזר על האדם להיות טוב ולא להיות רע, וכיון שכן הוא נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו, ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה...

בית יוסף [אוי"ח תקט"ו] דוד **אבודרהם** כתב בהלכות תענית (עמ' רנד) שעשרה בטבת הוא משונה משאר תעניות, שאם היה חל בשבת = לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו (יחזקאל כד ב) "בעצם היום הזה" כמו ביום הכפורים. ולא ידעתי מנין לו זה. וכתב עוד דעשרה בטבת חל לפעמים בששי ומתענין בו ביום ושאר צומות לעולם אין חלים בששי:

סידור חתם-סופר על סליחות של י' בטבת - עוד יש לעיין: כי באותו יום שסמך מל בבל למטה על ירושלים, כמו כן ישבו בי"ד שלמעלה: אלו מיימינים, אלו משמאילים, עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית. והנה, אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחברתה וכל דור שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו. **נמצא- שבכל שנה ושנה נתחדש חורבן חדש, וזהו שבכל פעם כשמגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור, יושבין בי"ד שלמעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה... וידוע דעל צרה שעברה, כמו יום שמת בו אביו ואמו, אין אנו מתענין בשבת, אבל תענית חלום מותר להתענות, שבשביל עונג שיש לו שמבטל צרה העתידה לבוא עליו לא מעונה הוא, הילכך תענית ט"ב, דזהו על צרה שעברה לא דחו שבת, אבל תענית ט' טבת זו על בטול צרה העתידה = עונג הוא והיה דחי שבת [ת"מ ז' אדר]**

מסכת יומא דף ט עמוד ב - מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים. עבודה זרה... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. **ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות:** עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

ספרי'	חסידי'	ל'טאי'
-------	--------	--------

<p>הנצי"ב [הקדמה לספר בראשית]-מפני שנאת חנם שבלבם, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס</p>	<p>שו"ת דברי חיים [תשובות נוספות סימן טז]-...שגורה בפי, כי עיקר החסידות לעשות רצון צדיק הדור, ולא כאנשים המהתלים ומשחקים במי שאינו נוטה אחר רבו שהוא בחר בו, כי שגור בפייהם שאין קדוש רק רבם ושאר צדיקי הדור מחרפים ומקללים, ובאמת אין זה דרך חסידות, רק דרך אפיקורסת,</p>	<p>שו"ת תשב"ץ [גרי"ז]-כתב תוכחה לקהל אשר באי מיורקה:.....כי אינני מהמוכחים והלואי הייתי מן הראויים לקבל תוכחי. גם כי אין הדור הזה יותר טוב מהדורוי הראשונים שהעידו עליהם (ערכין ט"ז ע"ב) שאין בהם מי שראוי לקבל תוכחת. אבל שמי שאפשר לו למחות ואינו מוחה הוא נתפס עליו. על כן הציקתני רוח בטני לדבר.... הלא ידעתם כי סבת החרבן הקהלה הקדומה אשר היתה במקומכם היתה מפני המחלוקת עד אשר פגעה מדת הדין בהם והשליכתם אל ארץ אחרת כיום הזה. ...והיום אשר ברחמי שמים נתישבתם אתם במקומם- למה לא תקחו מוסר לאמר זאת הארץ אוכלת יושביה היא, ולא תוכל להכיל בעלי המחלוקת ותקאה אותם כאשר קאה את הקהל אשר לפנינו? ואם הראשונים לא מרובם חשק השם בהם, ולא הועיל הונם ביום עברה- אתם מה הבטחון הזה אשר אתם בוטחים בשנאת חנם שביניכם..... לא טוב הדבר הזה ואין ה' בקרבכם על הדבר הזה, ואיננו שומע בקולכם ולא מקבל תפלתכם כי אין בישורון מלכו של עולם כי אם בהתאסף ראשי עם יחד ... אחלי אחינו בית ישראל הסתירו את אלהי הנכר אשר בקרבכם...והטהרו והחליפו שמלותיכם להגביר היצר הטוב ובחרו בחיים ודרשו את שלום חבריכם... אחר שכתבת זה לא שמעו לקולי. ותוך ימים מועטים פגעה בהם מדת הדין ונשתמדו כלם בשביל המחלוקת ואני את נפשי הצלתי:</p>
---	--	---

הרב שלמה ברין, הספר על מו"ר הרב יהודה עמיטל [כ"ה תמוז תש"ע, <http://www.etzion.org.il/dk/5770/1231maamar1.html>]- רבים משמיעים את האמרה המפורסמת של הרב קוק שבית המקדש שנחרב בשנאת חנם – ייבנה באהבת חנם. מורי ורבי לא אהב את זה, כי אחרי השואה ואחרי מלחמות ישראל בדורנו אמרת שגם מי שסר מדרך התורה, צריך לאהוב אותו לא רק אהבת חנם, אלא אהבה פשוטה וכנה. לא "חנם", מגיעה לו אהבה ביושר! עם ישראל שעבר את השואה והתקבץ כאן ביחד, ומכוון את מדינתו בארצו – מגיעה לו אהבה אמיתית – לכולו.

רבי אייזיק שר² [לקט שיחות מוסר ח"ב, מאמר אבילות ימי הספירה]-ואיך בא חסרון במדת האהבה? - "...ואהבת לרעך כמוך אני ד' " -היינו דטעם חיוב האהבה ויסוד לדבר הוא נעוץ בהכרה כי "אני ד' " - **אני אביכם שבשמים, אבל כל ישראל וכולכם בנים למקום**, על כן מצוה אותנו האב לאהוב איש את אחיו מתוך הכרה ברורה כי כולנו בני אב אחד אנחנו.... **וכיון שפסקה הנבואה בתקופת בית שני**, נחלשה בעטיה האמונה המורגשת, החושית, והרי היא בקרב העם בגדר אמונה במושכלות, אשר איננה כל כך ממוששת בחוש וברגש. וזהו שכתב **המאירי** דמכיון שפסקה הנבואה נסתב להם חטא זה דשנאת חנם, והיינו חסרה אצלם הרגשה חושית של אחוה זו, ולא נמצאת בהם אהבת רעים אמיתית בשלימותה, וכפי מעלתם הנשגבה של בני אותו הדור נחשב להם העדר האהבה השלימה ליישנאת חנם. " **שם**- "אם האדם שונא את רעהו אות היא **שחלושה אמונתו מאוד**. שכן, אם היה מאמין בלב שלם שהקב"ה הוא אביו שבשמים, מכוח אמונה זו הלא גם יבין כי איננו בן יחיד אצל האב הגדול הזה, וכל אחיו בני ישראל המה כולם בניו לה' וחביבים לפניו יתברך כמוהו.. ואם כן, מדוע אין יהודי זה אוהב את אחיו ולמה יגיד עליהם כי זרים המה ורחוקים ממנו?...ומהיותם מחוסרים אהבת אחים ש"מ כי חסרים הם באהבת אבא והם חסרי אמונה. ומחמת כן חרב הבית וגלו בנים מעל שולחן אביהם

¹ רבי שמעון בן צמח דוראן, נולד באי מיורקה (ע"י ספרד) בשנת 1361 ונפטר בעיר אלג'יר בשנת 1444. כמו גדולי ספרד אחרים היה גם הרשב"ץ רופא. בעקבות המהומות האנטי-יהודיות של שנת ה"א קנ"א (1391) הוא ברח לצפון אפריקה והתיישב באלג'יר, ושם שימש כדיין בבית דינו של הרב הראשי, הריב"ש. לאחר פטירתו של הריב"ש שימש הרשב"ץ כרבה הראשי של אלג'יר. צאצאיו ישבו על כיסא הרבנות בצפון אפריקה במשך דורות רבים.

² 1880-1952, ראש ישיבת סלובודקה בליטא, ולאחר מכן בארץ ישראל.